

Gentsesteenweg, Deinze

Programma van Maatregelen

Auteur:

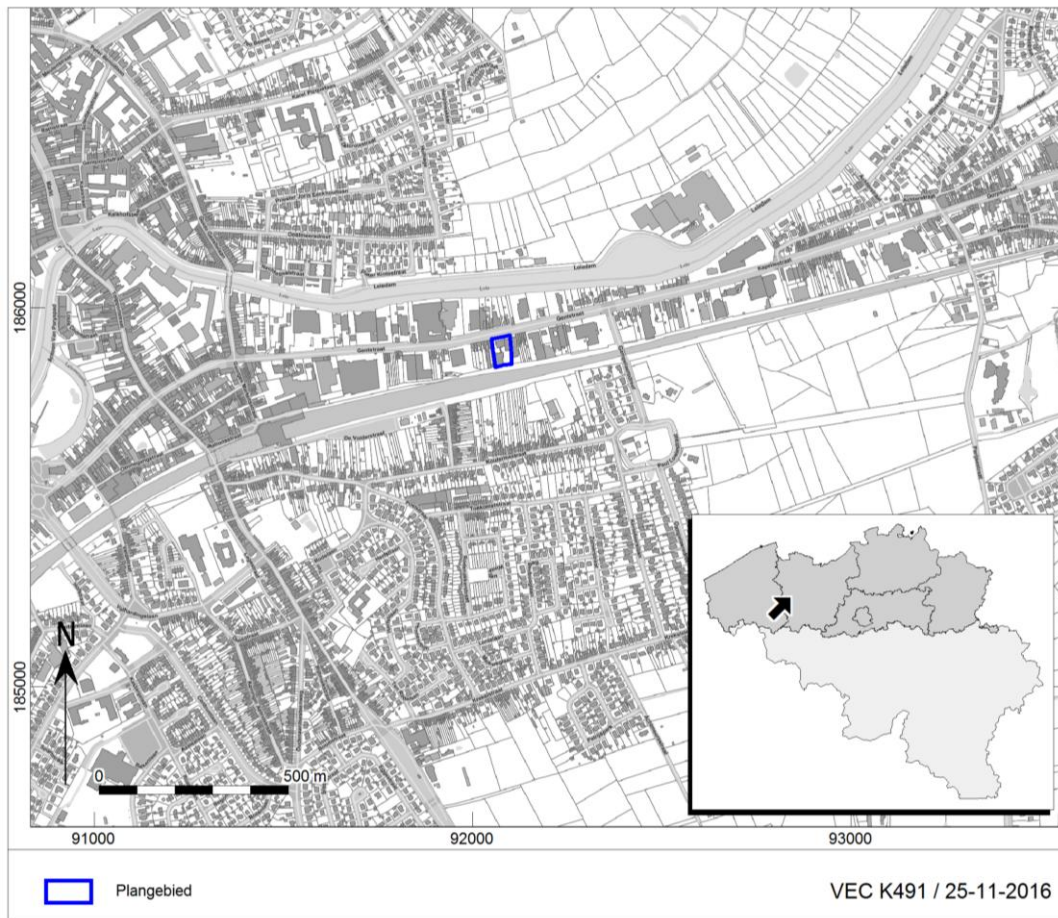
A. Pijpelink (Veldwerkleider)

Autorisatie:

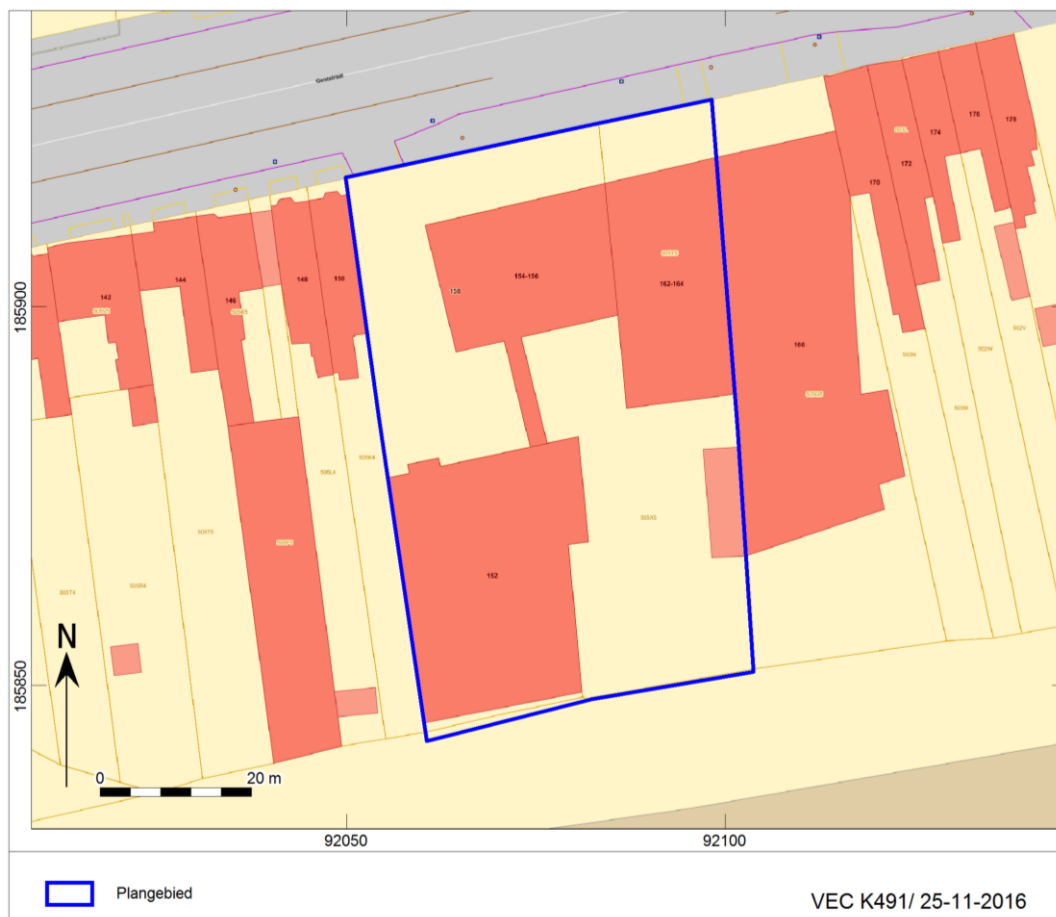
P. Hazen (OE/ERK/Archeoloog/2015/00072)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in december 2016 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Gentsesteenweg te Deinze. De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de nieuwbouw plannen van een McDonald's.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

2 Het vooronderzoek zonder en met ingreep in de bodem

2.1 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

2.1.1 Impactbepaling

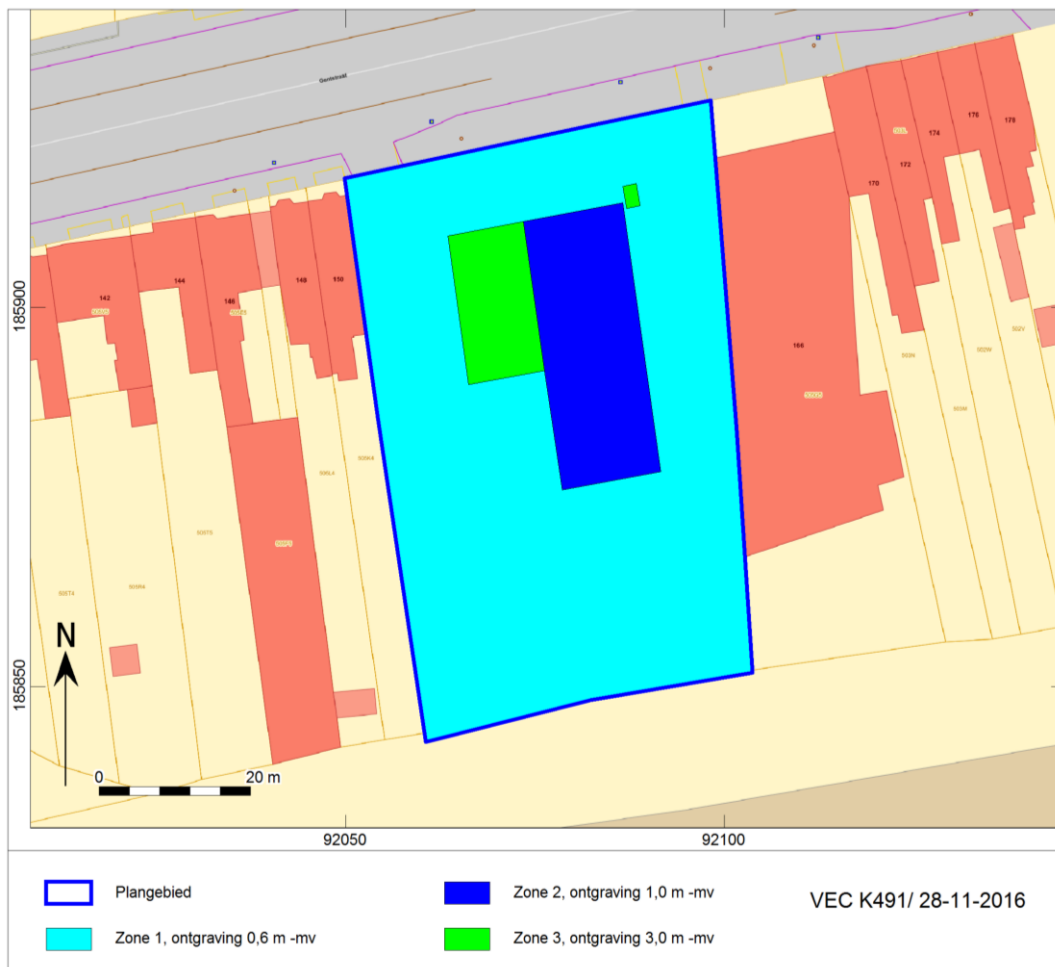
Het plangebied betreft een deels bebouwd terrein en is gelegen in gemeente Deinze aan de Gentsesteenweg 152 tot en met 164. De huidige bebouwing zal worden gesloopt, waarna het terrein zal worden afgegraven op verschillende dieptes ten behoeve van de nieuwbouw van een McDonald's.

Er is door het VEC geen navraag gedaan bij het KLIP voor de aanwezigheid van kabels en leidingen.

De plannen voor dit gebied zijn het slopen van de huidige bebouwing en het ontgraven van het gehele plangebied. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen drie zones (zie ook afb. 3):

- Zone 1: 0,6 m -mv ontgraven (verwijderen huidige asfalt en bebouwing)
- Zone 2: 1,0 m -mv ontgraven (verwijderen huidige asfalt en bebouwing en ter voorbereiding op de nieuw te plaatsen fundering en kabels en leidingen)
- Zone 3: 3,0 m -mv ontgraven (verwijderen huidige asfalt en bebouwing en ter voorbereiding op het plaatsen van putten ten behoeve van water, vet, septische opslag, etc.)

Zone 1 zal vervolgens worden geasfalteerd en als wegenis, parkeerterrein en perk gaan fungeren. Zone 2 zal volledig worden bebouwd met het restaurant en in zone 3 zal een kelder geplaatst worden ten behoeve van water, vet, septische opslag, etc., waarna het maaiveld zal worden geasfalteerd en als wegenis en perk zal gaan fungeren. De geplande werken zijn afgebeeld op afbeelding 4. Alleen de kelder is hierop niet zichtbaar omdat deze zich ondergronds bevindt. De locatie van de kelder is wel zichtbaar op afbeelding 3 en betreft hier het westelijke groene blok.

Afb. 3. Het plangebied met de geplande ontgravingsdieptes.

Afb. 4. Het plangebied met de geplande werken.

Het plangebied ligt in een zone van onbekende archeologische waarde en in het plangebied liggen geen relicten of andere historisch waardevolle zaken.

De bestemming van het plangebied is volgens het gewestplan in de noordelijke helft van het terrein woongebieden en in de zuidelijke helft van het terrein ambachtelijke bedrijven en kmo's (kleine of middelgrote ondernemingen). De bestemming van het plangebied zal als gevolg van de geplande werken niet veranderen.

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2.1.2 Waardering van de archeologische site

Bureauonderzoek

Het plangebied valt binnen de randzone van de droge zandgronden aan een buitenbocht van de Leie, een zone die in het verleden interessant voor bewoning was. Echter gezien het plangebied momenteel volledig in een bebouwde zone ligt zal de oorspronkelijke bodemopbouw vermoedelijk volledig afgevlakt en verstoord zijn.

De boringen die gezet zijn in het plangebied tonen dat de bovenste lagen van de bodem van het plangebied geroerd zijn. Echter op basis van deze boringen kan dit niet veralgemeend worden voor het gehele gebied. De hoogtekaart laat zien dat het plangebied vlak is en op gelijke hoogte ligt als de omliggende percelen. Dit betekent dat de lagen die worden aangeduid als 'opgebracht' niet direct op de onverstoord bodem zijn opgebracht, maar dat er eerst een deel van de bodem is afgegraven alvorens de nieuwe lagen zijn opgebracht.

In de omgeving van het plangebied zijn verscheidene archeologische meldingen bekend. De meldingen dateren van de Steentijd tot en met de Nieuwste Tijd, maar met name uit de Romeinse Tijd en de

Middeleeuwen. De meeste meldingen zijn echter afkomstig uit de historische stadskern van Deinze, op ongeveer een kilometer afstand van het plangebied. De CAI meldingen geven aan dat er in het centrum van Deinze in het verleden veel activiteiten hebben plaatsgevonden, maar geven geen beeld van wat er in het plangebied zelf heeft plaatsgevonden. Daarnaast bestaat er de mogelijkheid dat de huidige bebouwing eventuele archeologische resten grotendeels of volledig hebben verstoord.

Het historisch kaartmateriaal geeft de transitie van natuurlijke bos, weide of heidegrond naar vermoedelijke akker weer. Pas aan het eind van de vorige eeuw lijkt het plangebied zelf pas echt in gebruik te worden genomen: De hoeveelheid bebouwing is in de loop der jaren gegroeid langs de Gentsesteenweg en de huidige bebouwing in het plangebied is aangelegd.

In de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd lijkt er echter geen activiteit te hebben plaatsgevonden in het plangebied die van relevante archeologische waarde kan zijn.

Er worden daarom archeologische resten verwacht vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Middeleeuwen. Alle resten zijn te verwachten vanaf het maaiveld. Vanaf het Neolithicum kan een sporenvlak verwacht worden vanaf het maaiveld tot een diepte van maximaal 1 m -mv.

Vrijwel alle geplande werkzaamheden zullen plaatsvinden onder de huidige bebouwing en wegenis. Enkel een oppervlakte van 270m² zal plaatsvinden op de huidige groenzone. Om een weg aan te leggen wordt de bodem eerst ontgraven om de wegverharding te kunnen plaatsen. Wegenis bestaan over het algemeen uit een aardebaan met daarop een zandlaag (bijvoorbeeld 500 mm), een puinfundering (bijvoorbeeld 200 mm) en asfaltverharding (bijvoorbeeld 100 mm). Zo zal al snel een diepte van 50-80 cm -mv verstoord zijn door de huidige weg.¹ Op basis van boring 1 zal een verstoring van 1,00m -mv veroorzaakt zijn op de plaatsen waar momenteel de wegenis is gelegen. Echter op basis van één boring is het niet mogelijk om een veralgemening te maken over het gehele bestrate gebied.

Op de plaats waar de gebouwen zich momenteel bevinden is de exacte verstoring niet geweten. Er kan echter wel vanuit gegaan worden van een minimale verstoring van 1,00m -mv. Een oppervlakte van 195m² dat momenteel in gebruik is als gebouw, zal bebouwd worden en een verstoring van 1,00m -mv veroorzaken. Op deze manier zal er geen extra verstoring plaatsvinden.

Over een oppervlakte van 210m² wordt een ontgraving van 3 m -mv voor de kelder en bijhorende opslagplaats uitgevoerd. Het grootste gedeelte van dit gebied is echter al tot 1,00m-mv verstoord door de huidige bebouwing en de weg wat aangetoond is door boring 1. Er dient echter rekening gehouden te worden dat op basis van één boring geen veralgemening gemaakt kan worden over het gebied.

Op een oppervlakte van ca. 240 m² bevindt zich momenteel tuin (de groenzone van het plangebied op afbeelding 5). Dit gedeelte van het plangebied lijkt in het verleden niet bebouwd te zijn geweest. Er bestaat hier een mogelijke kans op het aantreffen van archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Middeleeuwen. Er dient hier echter ook rekening gehouden te worden met een verstoring van de bodem als gevolg van de waarschijnlijkheid dat voorafgaande aan de bebouwing langs de Gentsesteenweg het gehele onderzoeksgebied is afgevlakt en verstoord kan zijn door het bouwrijp maken van de grond. Boring 2 in het plangebied bevestigt dat het plangebied hier ten minste tot op 0,3 m -mv verstoord is. Deze boring kan echter niet over het gehele gebied aantonen dat het verstoord is. Afbeelding 5 geeft een overzicht van de verstoorde zones in het plangebied.

¹ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Wegverharding>.

Afb. 5. Het plangebied met de verwachte verstoringsdieptes en de geplande ontgravingen.

Onder het oppervlakte (circa 240m²) wat momenteel in gebruik is als tuin (groenzone) zou nog een trefkans kunnen zijn op archeologische resten van het Laat-Paleolithicum tot en met de Middeleeuwen. Hier wordt een ingreep gepland van 60cm –mv. Daarnaast zal hier ten behoeve van de nieuw geplande bouwwerken een geringe ontgravingsdiepte van 0,6m -mv gaan plaatsvinden: het terrein wordt opnieuw bouwrijp gemaakt en er worden sleuven gegraven ten behoeve van de fundering. Op basis van de resultaten van boring 2 kan aangetoond worden dat er reeds een verstoring/ophoging plaatsgevonden heeft van 30cm. Deze boring kan echter niet voldoende aantonen dat het gehele gebied verstoord is.

Op basis van het bureauonderzoek is gebleken dat het grootste deel van het plangebied reeds zal zijn verstoord. Echter op basis van bovenstaande boringen kan omwille van de steekproefgrootte en de tegenstrijdigheid van de resultaten niet aangetoond worden hoe groot de verstoring is in het gehele plangebied.

In één zone, ter plaatse van de huidige tuin met een oppervlakte van 240m², zullen de werkzaamheden mogelijk in onverstoord grond gaan plaatsvinden. Er wordt echter verwacht dat de tuin als gevolg van het bouwrijp maken van het gehele onderzoeksgebied zal zijn verstoord op een diepte van 0,3 m –mv. Eventueel aanwezige archeologische resten zullen onder deze 30cm –mv nog intact aanwezig zijn. De geplande werken zullen mogelijke aanwezige archeologische resten verstoren. Omwille van deze redenen dient er een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd te worden om de huidige verstoring en potentie op intacte archeologische resten te toetsen.

Landschappelijk bodemonderzoek

Het plangebied valt binnen de randzone van de droge zandgronden aan een buitenbocht van de Leie, een zone die in het verleden interessant voor bewoning was. Echter gezien het plangebied momenteel volledig

in een bebouwde zone ligt zal de oorspronkelijke bodemopbouw vermoedelijk volledig afgevlakt en verstoord zijn.

Deze boringen die gezet zijn in het plangebied bevestigen het vermoeden dat de bovenste lagen van de bodem van het plangebied geroerd zijn. De hoogtekartaat laat zien dat het plangebied vlak is en op gelijke hoogte ligt als de omliggende percelen. Dit betekent dat de lagen die worden aangeduid als 'opgebracht' niet direct op de onverstoorde bodem zijn opgebracht, maar dat er eerst een deel van de bodem is afgegraven alvorens de nieuwe lagen zijn opgebracht.

In de omgeving van het plangebied zijn verscheidene archeologische meldingen bekend. De meldingen dateren van de Steentijd tot en met de Nieuwste Tijd, maar met name uit de Romeinse Tijd en de Middeleeuwen. De meeste meldingen zijn echter afkomstig uit de historische stadskern van Deinze, op ongeveer een kilometer afstand van het plangebied. De CAI meldingen geven aan dat er in het centrum van Deinze in het verleden veel activiteiten hebben plaatsgevonden, maar geven geen beeld van wat er in het plangebied zelf heeft plaatsgevonden. Daarnaast zal de huidige bebouwing eventuele archeologische resten vermoedelijk grotendeels of volledig hebben verstoord.

Het historisch kaartmateriaal geeft de transitie van natuurlijke bos, weide of heidegrond naar vermoedelijke akker weer. Pas aan het eind van de vorige eeuw lijkt het plangebied zelf pas echt in gebruik te worden genomen: De hoeveelheid bebouwing is in de loop der jaren gegroeid langs de Gentsesteenweg en de huidige bebouwing in het plangebied is aangelegd.

In de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd lijkt er echter geen activiteit te hebben plaatsgevonden in het plangebied die van relevante archeologische waarde kan zijn.

Er werden daarom archeologische resten verwacht uit perioden vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Middeleeuwen.

Om te kunnen bepalen of de geplande werkzaamheden eventuele archeologische waarden zullen verstoren is een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd, teneinde aan te kunnen tonen op welke diepte archeologische resten te verwachten zijn en tot welke diepte de ondergrond recentelijk is verstoord. In vier van de vijf boringen is bodemverstoring tot in het potentiële archeologische niveau geconstateerd. Het betreft 80% op een oppervlakte van ca. 3500 m². Statistisch gezien is er dus een gebied met een oppervlakte van 700 m² met een intacte bodem. Naar verwachting zal nader onderzoek in dit gebied onvoldoende kenniswinst opleveren in verhouding tot de beoogde kosten. Om deze reden wordt geconcludeerd dat het plangebied voldoende is onderzocht.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd voor het gehele plangebied. Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek kan geconcludeerd worden dat het terrein nagenoeg volledig verstoord is. De geplande werkzaamheden vormen omwille van deze redenen geen bedreiging voor het bodemarchief. De kenniswinst die dit eventueel zou kunnen opleveren is dan ook miniem. Omwille van deze redenen wordt geadviseerd om het gebied voor de geplande werkzaamheden vrij te geven.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.